

MESLEK SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLECEK UNSURLAR

Meslek seçimi, sadece gelecekte nasıl bir işte çalışacağımızı değil, nasıl bir yaşam biçimi istediğimizi de belirleyeceği için önemli bir karardır. Günümüzde meslek seçeneklerinin artması, mesleklere duyulan ihtiyacın teknolojik gelişmeye bağlı olarak değişmesi, bireyin kendi yaşam biçimini seçme özgürlüğünün olduğu görüşünün benimsenmesi sonucu meslek seçimi karmaşık bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Meslek seçimi bir anda verilen bir karardan çok, yaşam boyu devam eden gelişimsel bir süreçtir. Bir anlamda bireyin meslek seçimi, geçirdiği birtakım yaşantılar ve deneyimler sonucunda verdiği bir karardır. Meslek danışmanları, mesleki karar verme sürecinde bireyin başta yetenek, ilgi ve değerlerine yönelik bir çözüm üretse de bireyin meslek seçiminde sosyal, kültürel yaşantıları olduğu kadar içsel dünyasını oluşturan psikolojik algıları, anne baba tutumları ya da doyurulmayan psikolojik ihtiyaçları da kişinin mesleki karar verme sürecini etkileyen ve kararlarına yön veren etkenlerdir.

Birçok faktörün etkilediği meslek tercihini yaparken sağlıklı karar verebilmek için izlenecek basamaklar var.

Hangi Alanlarda Yetenekliyim?

Gencin öncelikle “Ben neleri yapabilirim”, “Hangi derslerde daha başarılıyım” sorularının cevabını kendisine vermesi gerekir. Yetenek, meslekteki başarıyı ve doyumunu etkileyen etkenlerden biridir ve temel gerekliliktir. Seçilecek mesleğin gerektirdiği yeteneğe sahip olmayan bireyin, işinde başarılı olması pek olası değildir. Tam tersi yeteneklerini kullanamayacağı ya da mesleğin gerektirdiği yetenek düzeyi bireyin kapasitesinin altında ise kişinin o meslekte doyum sağlaması mümkün olmayacaktır. Örneğin, sözcükleri ustalıkla kullanamayan, yazılı ve sözlü ifade yeteneği güçlü olmayan birinin dil ve edebiyat programlarında başarılı olması zordur. Cisimleri üç boyutlu görebilme, bir şeklin açılımını düzlem üzerinde çizebilme yeteneği olan yaratıcılık gücü yüksek bir bireyin ise mimarlık mesleği için gerekli yeteneklere sahip olduğu düşünülebilir.

Neleri Yapmaktan Hoşlanırım?

Yetenekler bireyin hangi mesleklerde daha başarılı olabileceğinin, ilgiler ise bireyin hangi işleri yapmaktan zevk alacağını göstergesidir. Hoşlandığınız dersler ve işler sizin ilginizin belirlenmesinde en önemli ipuçlarıdır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, “ilginin uzun süreli“ olmasıdır. İlgi duyduğumuz alanlar genellikle yetenekli olduğumuz alanlardır. Bazen de ilgi duyduğumuz alanda yeteneğimiz olmayabilir. Örneğin; müziğe, resme, edebiyata birçoğumuzun ilgisi vardır. Ancak bu alanları meslek olarak seçecek yetenek düzeyine sahip değilsek bu ilgimizi sadece hobi düzeyinde etkinliklerle tatmin etmeliyiz. Hoşlanarak yapacağımız bir işe yönelmek hem başarıyı hem de mesleki doyumumuzu olumlu etkileyeceğinden mutlu bir yaşam sürmemize katkı sağlayacaktır.

Kişilik Özelliklerim, Seçeceğim Mesleğe Uygun Mu?

Meslek seçerken, kişilik özelliklerimizin seçeceğimiz mesleğe uygunluğu da oldukça önemlidir. Örneğin çekingen, içe dönük, ikna gücü düşük biri için pazarlama, politika, hukuk gibi alanlar çok uygun olmayacaktır. Muhasebecilik, bankacılık, büro memurluğu gibi meslekleri seçmeyi düşünenlerin düzenli, dikkatli, kurallara bağlı, sorumluluk sahibi olmaları gerekmektedir. Belirli fiziksel özellikler ve sağlık koşulları gerektiren askeri okulları,

denizcilik ve havacılıkla ilgili bölümleri seçerken bu koşullara sahip olup olmadığımıza dikkat etmeliyiz.

Beklentilerim ve Mesleki Değerlerim Neler?

Yöneleceğimiz mesleğin yetenek ve ilgi alanlarımıza uygunluğunun dışında kişisel değerlerimize ve beklentilerimize uygunluğu da önemlidir. Bireyin mesleki faaliyet sonucu elde etmek istediği olanaklar, mesleki değerleri hakkında ipucu verir. Bazıları için iyi bir gelir daha önemliyken, bazıları için akademik kariyer daha ön planda olabilir. Birey; ünlü olmak, liderlik, yaratıcılığı kullanma, düzenli yaşam, saygınlık vb. değerlerden kendisi için önemli olanları belirlemeli ve bu değerleri ona sağlayacak mesleğe yönelmelidir.

Size Uygun Olanı Seçin

Seçmeyi düşündüğümüz mesleklerin bize uygun olup olmadığına karar verebilmemiz için meslekler hakkında şu soruları yanıtlamanız gerekmektedir:

- Mesleği yürütürken içinde bulunacağımız çalışma ortamı nasıl?
- Eğitim süresi ve bu eğitimin maliyeti ne kadar?
- İş bulma olanakları, ülkemizde ve dünyada mesleğin geleceği ne durumdadır?
- Mesleğin gerektirdiği fiziksel ve psikolojik özellikler nelerdir?
- Meslekte ilerleme ve kariyer olanakları nelerdir?

Meslekleri Nasıl Tanıyabilirsiniz?

- Rehber öğretmenlerinize mesleklerle ilgili sorular sorabilirsiniz.
- Meslek tanıtım seminerlerine ve üniversite gezilerine katılabilirsiniz.
- Değişik mesleklerdeki kişilerle görüşebilir, mesleklerin uygulanma biçimlerini gözleyebilirsiniz.
- Kitle iletişim araçlarında yayımlanan, meslekleri ve üniversiteleri tanıtıcı programları takip edebilirsiniz.
- Gazetelerin-dergilerin eğitim köşelerini, meslekleri tanıtıcı yayınları okuyabilirsiniz.
- Seçmeyi düşündüğünüz bölümlerin ders programlarını inceleyebilir, öğrenci ve öğretim üyeleri ile görüşmeler yapabilirsiniz.

!!Sıkça Yapılan Hatalar!!

- Anne babanın istediği mesleği seçmek
- Akran grubunun etkisinde kalmak
- Yetenekler ve kişilik özellikleri göz ardı edilip statüsüne bakılarak meslek seçmek
- Popüler mesleklere yönelmek
- Toplumsal önyargıların etkisinde kalmak
- Alınan puana göre tercih yapmak
- Bölüm değil okul ya da şehre göre karar vermek.

Seher ÇOMAK

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen